

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/494/2015
Identifikačné číslo spisu:	2213214868
Dátum vydania rozhodnutia:	29.06.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:2213214868.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne Home Credit Slovakia, a.s., so sídlom v Piešťanoch, Teplická č. 7434/147, IČO: 36 234 176, zastúpenej advokátskou kanceláriou ERASMUS LEGAL, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Justičná 9, proti žalovanému B. O., bývajúcemu v L., o zaplatenie 149,99 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Dunajská Streda pod sp.zn. 9C/229/2013, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 10. decembra 2014 sp.zn. 10Co/456/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovanému nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

Okresný súd Dunajská Streda rozsudkom zo 7. novembra 2013 č.k. 9C/229/2013- 26 žalobu zamietol, žalovanému nepriznal náhradu trov konania a určil, že zmluvné podmienky uvedené vo Všeobecných podmienkach Home Credit Slovakia, a.s. pod hlavou 10. - záverečné ustanovenia § 3 týchto úverových zmluvných podmienok spoločnosti Home Credit Slovakia, a.s. v znení: „v prípade omeškania úhrady splátky RÚ alebo jej časti alebo zmluvných pokút, alebo platieb podľa hlavy 8 § 4 týchto Ú P je klient povinný zaplatiť úrok z omeškania vo výške 0,08 % z dlžnej čiastky za každý jeden začatý deň omeškania najmenej však 100 Sk. V prípade omeškania s úhradou splátky RÚ, či ich častí dlhšie ako 7 dní je klient povinný ďalej zaplatiť spoločnosti zmluvnú pokutu vo výške 8% z čiastky, z ktorej úhradou je v omeškania..." je neprijateľnou a vo zvyšku žalobu zamietol. Na základe žaloby a jej príloh dospel k zisteniu, že žalovaný uhradil žalobkyni na základe spotrebiteľského vzťahu (zmluvy o spotrebiteľskom úvere) spolu 2 764,52€, uhradil viac o 1 436,76 €, a preto žalobu zamietol.

Po vyhlásení rozsudku súdom prvého a pred jeho právoplatnosťou žalobkyňa vzala žalobu 14. novembra 2013 v celom rozsahu späť s odôvodnením, že žalovaný mal 20. septembra 2013 uhradiť žalovanú istinu (149,99 €). Navrhla priznať jej náhradu trov konania.

Krajský súd v Trnave uznesením z 10. decembra 2014 sp.zn. 10Co/456/2014 pripustil späťvzatie žaloby, rozsudok Okresného súdu Dunajská Streda zo 7. novembra 2013 č.k. 9C/229/2013-26 zrušil, konanie zastavil a žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. Rozhodol tak s odôvodnením, že boli splnené zákonné podmienky pripustenia späťvzatia žaloby odvolacím súdom v zmysle § 208 vety prvej O.s.p. K späťvzatiu žaloby došlo pred uplynutím odvolacej lehoty žalobkyni, žalovaný nechal márne uplynúť súdom stanovenú lehotu na oznámenie svojho nesúhlasu so späťvzatím žaloby. O trovách konania rozhodol v zmysle § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. Vychádzal z toho, že žalobkyňa svoje tvrdenie o zaplatení istiny žalovaným nepreukázala, nešlo o nesporné tvrdenie, lebo žalovaný na výzvu súdu túto skutočnosť nepotvrdil.

Uvedené rozhodnutie odvolacieho súdu vo výroku o trovách konania, napadla žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka,“) dovolaním z dôvodu, že postupom odvolacieho súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 ods.1 písm. f/ O.s.p.) a rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods.2 písm. c/ O.s.p.). Navrhla, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutom rozsahu zmenil a priznal jej náhradu trov konania 75,08 € a trovy dovolacieho konania 22,99 €. Argumentovala názorom, že pokiaľ odvolací súd považoval za potrebné pri posudzovaní otázky zavinenia so zastavením konania preukazovať zaplatenie žalovanej istiny, mal žalobkyňu vyzvať na preukázanie tejto skutočnosti. Podľa názoru dovolateľky súdy v podobných prípadoch (pri späťvzati žaloby pre zaplatenie dlžnej sumy žalovaným) bežne vyzývajú žalobcov na doloženie dokladov o splnení dlhu. Z uvedených dôvodov rozhodnutie odvolacieho súdu označila za nesprávne a arbitrárne.

Žalovaný sa k dovolaniu žalobkyne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorá je zastúpená v súlade s § 241 ods. 1 O.s.p., skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti takému rozhodnutiu odvolacieho súdu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný.

1. Jedným zo základných princípov právneho štátu je princíp právnej istoty. Európsky súd pre ľudské práva vo svojich rozhodnutiach opakovane poukazuje na potrebu rešpektovania tohto princípu, a to osobitne vo vzťahu k súdnym rozhodnutiam, ktoré už nadobudli právoplatnosť (res iudicata). Princíp právnej istoty nachádza svoje miesto aj Občianskom súdnom poriadku v ustanoveniach, ktorými sú upravené podmienky prípustnosti dovolania.

Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Ide o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno - v prípadoch Občianskym súdnym poriadkom výslovne stanovených - napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach túto osobitosť dovolania často vysvetľuje konštatovaním, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je tretou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

2. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je nepochybne tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

3. Podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci bolo dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu o náhrade trov konania. Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p.

V zmysle § 239 ods. 3 O.s.p. ale ustanovenia § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. neplatia (o. i.) vtedy, ak ide o uznesenie o trovách konania. Dovolateľka napadla dovolaním uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo rozhodnuté o trovách konania. Takéto uznesenie je v § 239 ods. 3 O.s.p. zaradené medzi uznesenia, v prípade ktorých je prípustnosť dovolania výslovne vylúčená.

Najvyšší súd so zreteľom na uvedené ustanovenia konštatuje, že žalobkyňou podané dovolanie nie je podľa § 239 O.s.p. prípustné. Nepřípustnosť dovolania v takom prípade znamená, že sa v podstatnej miere zužuje právna možnosť využitia zákonom prezumovaných dovolacích dôvodov, a teda možnosť dovolateľov domáhať sa reparácie prípadných nesprávností v súdom konaní, ktoré sa spájajú s tzv. inou vadou v konaní majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a nesprávnym právnym posúdením veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Dovolateľka zastúpená kvalifikovaným zástupcom v dovolaní výslovne odvolaciemu súdu vyčíta, že jeho rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, lebo podľa jej názoru súd nezistil správne relevantnú skutočnosť potrebnú pre rozhodnutie o trovách konania, čím uplatňuje dovolacie dôvody v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p. K týmto argumentom dovolací súd odkazuje na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej k dovolacím dôvodom v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p. by bolo možné prihliadať len v prípade procesne prípustného dovolania, čo však nie je tento prípad (viď napr. R 54/2012 a niektoré ďalšie rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 102/2012, 7 Cdo 116/2013, a iné). Z uvedeného plynie, že na dovolateľkou uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p. (i keby bol prípadne opodstatnený) dovolací súd nemôže v tomto konaní prihliadať.

4. So zreteľom na obsah dovolania a tiež § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. dovolací súd skúmal, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Žalobkyňa procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdila a existencia týchto vád nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jej dovolania preto ani z týchto ustanovení nevyplýva.

Z obsahu dovolania žalobkyne vyplýva, že prípustnosť dovolania vyvodzuje z nepriznania náhrady trov konania pre nesprávne právne posúdenie veci v otázke zavinenia so zastavením konania. Žalobkyňa teda napadá také nedostatky týkajúce sa odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré podľa jej názoru vedú nepriamo i k arbitrárnosti rozhodovania a teda k prípadnému uplatneniu vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, je taký nesprávny, procesné ustanovenia porušujúci postup súdu v občianskom súdom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť pred ním konať a v konaní uplatňovať (realizovať) procesné práva priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

5. Občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prijalo 3. decembra 2015 Stanovisko, ktorého právna veta uvádza, že „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“ (R 2/2016).

S poukazom na citované stanovisko je vada nepreskúmateľnosti rozhodnutia namietaná dovolateľom považovaná za tzv. inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. Len v mimoriadnych a

ojedinelých prípadoch môže nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladať vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., a to napríklad vtedy, ak rozhodnutie napadnuté opravným prostriedkom ako celok neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, prípadne vtedy, ak odôvodnenie napadnutého rozhodnutia má také zásadné nedostatky, ktoré sa svojou povahou, intenzitou, významom a právnymi následkami blížia k „justičnému omylu“. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva totiž princíp právnej istoty môže ustúpiť iba výnimočne, a to za účelom zaistenia opravy základných väd alebo justičných omylov (pozri Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003) a napravenia „väd najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, ale nie z dôvodu právnej čistoty (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009). Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia dovolací súd nezistil, že by v prejednávanej veci išlo o takýto extrémny prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p., ktorý by bol dôvodom pre uplatnenie (ako výnimky) druhej vety citovaného stanoviska R 2/2016. Odvolací súd primerane vysvetlil z akých dôvodov žalobkyni nepriznal náhradu trov konania a z akej právnej úpravy pri tomto rozhodovaní vychádzal. Uzavrel, že zastavenie konania - pre späťvzatie žaloby - zavinila žalobkyňa, lebo nepreukázala, že žaloba bola podaná dôvodne, a preto jej nepriznal náhradu trov konania. Dovolací súd poukazuje, že záver odvolacieho súdu nie je možné považovať za arbitrárny. Vychádza, sa z predpokladu, že ak žalobca vezme žalobu späť, nesie zodpovednosť na zastavení konania, ak tak nekonal len v dôsledku správania sa žalovaného; teda najmä, že žaloba je dôvodná a žalovaný si svoju povinnosť voči žalobcovi splnil. Okolnosti späťvzatia žaloby je potrebné vnímať a hodnotiť s ohľadom na celý doterajší priebeh konania. Len tak možno správne ustáliť, kto spôsobil, že došlo k zastaveniu konania. V prejednávanom prípade nemožno pominúť existenciu rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým bola žaloba v celom rozsahu zamietnutá, čím žalovanému vzniklo právo na náhradu trov konania. Dôvodom bolo (a je) zistenie súdu, že žalovaný zaplatil žalobkyni z titulu spotrebiteľského úveru o 1 436,76 € viac ako mal, a preto žalovaný nárok na zaplatenie ďalšej sumy 149,99 € už nemohol byť dôvodný. Z uvedeného je zrejmé, že tvrdenie žalobkyne o nespornosti žalobou uplatnených nárokov medzi účastníkmi konania, nie je správne. Žalobkyňa nepodáva odvolanie proti tomuto rozsudku, ani sa nesnažila vyvrátiť jeho opodstatnenosť. Za tejto procesnej situácie využíva inštitút späťvzatia žaloby (ktorým eliminuje prípadnú právoplatnosť pre ňu nepriaznivého rozhodnutia a to nie len v otázke nepriznaného peňažného plnenia, ale i v tej časti výroku rozsudku, ktorým súd určil neprijateľnosť zmluvnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve - Všeobecných podmienkach). K späťvztaiu žaloby pritom nepredkladá žiadne dôkazy, ktoré by nepochybne vyvrátili právne a skutkové zistenia v žalobe zamietajúcom rozsudku súdu prvého stupňa (práve opak majú preukazovať doterajšie dôkazy založené v spise) a tvrdí, že žalovaný ešte 20. septembra 2013 (t.j. pred vyhlásením zamietavého rozsudku súdom prvého stupňa) jej zaplatil žalovanú istinu. V tejto súvislosti dovolací súd poznamenáva, že prípadné zaplatenie ďalšej sumy žalovaným (tak ako to tvrdí žalobkyňa v späťvzati žaloby), je len ďalším navýšením sumy 1 436,76 €, ktorú už žalovaný podľa zistení súdu prvého stupňa zaplatil nad rámec svojich zmluvných povinností. Nejde však o dôkaz, ktorým by bolo možné preukázať dôvodnosť žaloby, resp. vyvrátiť tie dôkazy v spise, ktoré preukazujú jej neopodstatnenosť. Vychádzajúc zo všetkých uvedených okolností prípadu, je možné skonštatovať, že zastavenie konania z procesného hľadiska zavinila žalobkyňa, lebo sama vzala žalobu späť a nepodarilo sa jej vyvrátiť doteraz preukázané skutočnosti v konaní o nedôvodnosti podanej žaloby. Za danej situácie by bolo v rozpore s princípom spravodlivosti, aby žalovaný znášal bremeno spojené s náhradou trov konania. Zistenia odvolacieho súdu vedúce k záveru o nepriznaní náhrady trov konania žalobkyni nemožno preto považovať za zjavne nesprávne, či arbitrárne.

Dovolanie je odôvodnené aj nesprávnosťou právneho záveru odvolacieho súdu, teda nesprávnym právnym posúdením veci (§ 241 ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Ako už bolo vyššie uvedené nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantný dovolací dôvod, ktorý by v prípade opodstatnenosti mal za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozhodnutia; na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 ods. 1 O.s.p., sám o sebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (viď R 54/2012 a tiež niektoré ďalšie rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, napr. rozhodnutie z 29. júna 2010 sp.zn. 1 Cdo 62/2010, z 29. novembra 2010 sp.zn. 2 Cdo 97/2010, z 9. júna 2011 sp.zn. 3 Cdo 53/2011, z 24. mája 2011 sp.zn. 4 Cdo 68/2011, z 23. júna 2011 sp.zn. 6 Cdo 41/2011).

Keďže v danom prípade prípustnosť dovolania žalobkyne nemožno vyvodiť z ustanovenia § 239 O.s.p.,

ani z ustanovenia § 237 ods. 1 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. So zreteľom na odmietnutie dovolania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní úspešnému žalovanému vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobkyni, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky však žalovanému žiadne trovy dovolacieho konania nepriznal z dôvodu, že nepodal návrh na ich priznanie (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.